

1934

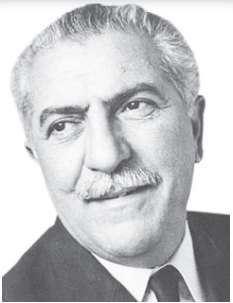
-cü ilin qışı Bakıya beləcə gəldi. Dağlı məhəlləsindəki balaca dalanda böyük bağçanın açıq qapısını beləcə döydü. Sona ehtiyatla açılan şüşəbəndin qapısından otağa dolmuş soyuqdan titrədi. Kinofabrikdə çalışan iki dostu Cəfərin qoluna

girərək, onu qapıdan evə saldı.

– Nə olub? – deyə Sona həyəcanla onların qarşısına atıldı.

– Heç!.. – deyə qış günü yaxası açılmış Cəfər gülümsəməyə çalışdı. – Qorxma, Sonası, bir şey yoxdur... Ürəyim balaca çəm-xəm eləyir. Yəqin, kinoprojektorların təsirindən oldu. Boş şeydir... Yerimi düzəlt, bir az uzanım, keçib gedəcək.

Əvvəllər də onda buna oxşar hallar olmuşdu. Ancaq cavan qadın heç vaxt ərinin vücudunu bu qədər əzgin, sifətini bu qədər solğun, gözlərini - iri gözlərini bu qədər kiçik görməmişdi!..

Seyfəddin DAĞLI

Sona, Cəfəri çarpayuya uzadan kimi özünü telefonun üstünə atdı:

– Amanın günüdür, ay professor, xahiş eləyirəm, tez özünü bizə çatdırın! Cəfərin əhvalı xoşuma gəlmir! Fayton göndərirəm, siz Allah, yubanmayın... Çox sağ olun!

Professor gəlib çıxdı, yəqin ki, evdəkiləri qorxutmaq üçün xəstədə ciddi bir şey olmadığını söylədi. Təcili dərman yazdı. Bir qədər Cəfərlə zarafatlaşdı və gözünü yuxuya verməyi tapşırıb getdi.

O yatmaqla Cəfər iki gün yataqdan qalxmadı. Üçüncü gün ayağa durub, yavaş-yavaş otaqda gəzindi. Sonra yazı masasının arxasında əyləşdi. Amma, ürəyi sıxıldı, qələm işlədə bilmədi. Sona onu təzədən yatağına uzandırdı.

Axşama yaxın xəstənin halı bir qədər yaxşılaşdı. Ona baş çəkən qonum-qonşu, dost-ta-nışla söhbət də elədi.

Onyaşlı oğlu Aydın özünü əzbərlətdiyi “Ana” şeirini söylədi. Bunun üstündən qəhərləndi.

Dördyaşlı qızı Gülarəyə pianoda özü öyrətdiyi “Azad bir quşdum” mahnısını çaldıraraq oxutdurdu. Nə üçünsə doluxsundu.

Zeynəb şam yeməyi gətirdi. Dilinə də vurmadı.

Sona verən dərmanı içdi.

Sona paltarını soyunub, yatağa girdi. Amma on il əvvəl, anasının toxuduğu, yalnız bir balaca soyuqlayanda geydiyi yun corabları ayağından çıxarmadı:

– Bunlar qalsın, Sonası, – dedi. – Bu gecə, deyəsən, çox soyuqdur. – Pəncərədən həyəətə boyladı: – Gör necə qar yağır! – Sonra ayaqlarındakı əlvən naxışlı corablara baxdı. – Amma Ağaməmənin corabları isti saxlayır...

Sona neft pilətinin işığını artırırdı, yenə çarpayının yanına gəldi. Cəfər başı üstündə dayanmış qadının üzünə bir xeyli baxdı:

– Sonası, – dedi, – sən də mənim üçün bir yun köynək toxu! – Gözlərini qıyıb gülümsədi: – Yadımdadı, bizi nişanlayanda başladın toxumağa, məndən küsdün, yarımçıq qaldı. Toyumuzdan sonra qurtardın... Bir eləsini...

– Başım üstə, Cəfərciyim, günü sabah başlaram; özün də bu səfər lap tez toxuyacağam.

– Çox sağ ol!.. Gecən xeyrə qalsın, əzizim! – Əlini uzadıb, Sonanın barmaqlarını sıxdı: – Uşaqlardan muğayat ol... – Tez də əlavə etdi: – Ev də tikilib qurtarmadı ki, bu soyuq, darısqal mənzildən uşaqların canı qurtarsın.

– Təki sənin canın sağ olsun! Novruza qurtararlar. Bu qışı birtəhər başa vurruq. Novruzu təzə evdə bayram elərik.

– Allah ağzından eşitsin... – deyə Cəfər dodaqları arasında pıçıldadı: – Get yat, Sonası, yorğunsan...

– Gecən xeyrə qalsın, Cəfər. – Sona işığı söndürüb, ayağının ucunda otaqdan çıxdı.

...Cəfər öz iş otağında, Sonayla Zeynəb, bir də uşaqlar qonşu otaqda yatırdılar. Hər iki otağın qapısı şüşəbəndə açılırdı. Gecə uşaqlar ayıldanda həmişə Cəfər öz otağından səslənərdi: – “Qorxma Sonası, oyağam!..” On il idi ki, Sona ərinin hənirtisinə adətəkərdi. Bu gecə də obaşdana yaxın, yenə uşaqlardan kiçiyi yuxuda hönkür-hönkür ağladı. Sona qıza çay verib, ovundurdu. Cəfərin hənirini eşitməyib, qeyri-ixtiyari dilləndi:

– Yatmısan, Cəfər? ... Cavab gəlmədi.

– Sənnənəm ey, Cəfər?! – Sona azcana səsinə ucaltırdı. Bu dəfə də Cəfərdən səs çıxmırdı. Sona şübhəli bir vahimə içində yerindən qalxıb, ərinin otağına keçdi, yenə də ehtiyatla:

– Cəfər, ay Cəfər. – Dedi. – Nə bərk yatmısan? Niyə cavab vermirsən?... – Bu nə zarafatdı, mənə qorxuzma, Cəfər!

Cəfərdən yenə bir səs çıxmıdığını görən Sona özü öz səsinə qorxaraq, çarpayuya yaxın gəldi, ərinin əlindən tutdu. İlərdən bəri hərarətinə alışdığı zərif əl bu dəfə ona çox soyuq görünürdü. Deyəsən, nəbzi də vurmurdu. Ürəyini yoxlamaq istədi. Ancaq fikrindən daşındı.

Məgər Cəfərin bütün bədəni başdan-başa böyük bir ürək deyildimi? Məgər həmişə o isti barmaqların hər birinin ucunda Sona şiddətlə çarpan ürək duymamışdı? Bəs indi bu barmaqlar niyə belə sakit və soyuq idi? Yoxsa o odlu ürək öz-özünə müxənnət çıxıb, öz-özünü yandıraraq külə döndərmişdi? Vücuduna üşütmə darıxdıran qadın üzünü hövlənək qonşu otağa tutub çığırdı:

– Məmə, ay məmə!.. Gəl bax gör Cəfər niyə belə eləyir? Tez ol!.. Sən də yatmısan? Yoxsa, bu gecə bütün aləm yuxuya gedib?!

Zeynəb tələş içində özünü çatdırıb, kürəkənin biləyini əlinə aldı və birdən qarının yuxulu gözləri bərlənərək elə bil öz hədəqəsinə çıxdı. O biri əlini üzünə atıb, sifətini cırdı, nalə çəkib dizi üstə çökdü:

– Bu cavan vaxtında nösün belə elədin, ay Cəfər? Övümü zü niyə yıxdın, ay müxənnət oğlu?..

Cəfər cavab vermədi. Sol əlini ürəyinin üstünə necə qoymuşdusa, eləcə qalmışdı. Sağ gözünün altında bir gilə yaş vardı. Dodaqları müəmmali bir təbəssümlə qıyılmışdı. Həmişəki kimi sakitcə yatırdı. Ancaq Cəfərin budafəki yuxusu əvvəlkindən deyildi, əbədiydi...

Sonanın gözləri qaraldı, qucaqları tutuldu. Artıq heç nə görməyərək, heç nə eşitməyərək, ayaqyalın, başıaçıq, qar basmış həyəətə, oradan da yeri ağ, göyü qara boş dalana yüyürdü, saçını yolararaq şivən qopardı:

– Bu nə vaxtın yatmağıdır, ay camaat?... Dadımıza çatın, durun ey, Cəfər əldən gedir!.. Qoymayın, ay camaat!

Dalanın bütün qapıları açıldı. Gecə paltarında özünü bayırın qarına, soyuğuna atmış kişilər, arvadlar, qocalar, uşaqlar donub-quruyub qalmışdılar:

– Nə olub, Sona bacı?

– Daha nolacaq? Evim yıxıldı, ay camaat! Cəfər getdi! Balalarım yetim qaldı!.. Aydın! Gülara! Hardasız? Gedin, qoymayın Mirzəmi getsin!

O gecə soyuq idi, çox soyuq idi. Ancaq Bakının buz bağlamış telefon telləri soyuqdan-saxtadan qısalmamış, əksinə, uzanmışdı. Bu qarlı-saxtali gecədə üfüqdən-üfüqə, Şubanıdan Xəzərədək dartılaraq bütün Bakını yuxudan oyatmışdı. Telefon telləri o səhər isti hıçqırıqlardan tir-tir titrəyirdi...

– Eşitmisən? Cəfər ölüb!

– Nə danışırısan?

– Cəfər Cabbarlımı itirdik!

– Ola bilməz?!..

Ancaq olan olmuş, Cəfər cavanca yaşında dünyadan köçmüş, Qış qarısı bahar oğlunu gedər-gəlməz bir səfərə aparıb getmişdi.

Bahar oğlu... Novruza yetişmədi...